

RODOLJUB.

Glasilno „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvo-stopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „**Slovenskega društva**“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

2. števil.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1894.

IV. leto.

Deželni zbor kranjski.

Prva seja po novem letu je bila dne 9. januarja 1893. Deželni glavar Detela naznanil je smrt poslanca Jurija Kraigherja, ki je umrl, odkar se je zadnjič združil deželni zbor. Vsi poslanci so v znamenje sožalja vstali raz sedežev. Posl. Povše stavljal je potem samostalni predlog: Deželni zbor naj sklene: „Deželnemu odboru se naroča, da pri visoki c. kr. vladi izposluje tako izvrševanje gojzdnega zakona, da bo do gojzadne paše opravičenim živinorejcem osobito po Gorenjskem omogočeno, to pravico tudi res in uspešno izvrševati, katerega utemeljevanje se postavi na dnevni red prihodnje seje. Posl. Klun je poročal o računskem sklepu ljudsko-šolskega zaklada za leto 1892. Proti proračunu je bilo za 9.473 gld. 49 kr. več dohodkov, stroškov pa manj za 3.974 gld. 73 kr., torej se je prihranilo 13.448 gld. 22 kr. Računski sklep se je odobril, istotako izkaz o gospodarjenju s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1892. Doneski

deželnega zaklada so bili proračunjeni na 17.944 gld., potrosilo se je pa 16.000 gld., torej za 1944 gld. manj. Isti poslanec poročal je o proračunu zaklada učiteljskih pokojnin in o prošnjah nekaterih učiteljskih vdov in bivših učiteljev za podaljšanje oziroma dovolitev pokojnine in za dovolitev vzgojnine, katerim se je večinoma ustreglo. Proračun kaže vsled tega potrebnost 29.900 gld. in pokritje 10.306 gld., torej primanjkljaja 19.594 gld., ki ga je pokriti iz deželnega zaklada. Proračun se je odobril. Posl. Hribar poročal je o računskem sklepu gledališkega zaklada za l. 1892. in predlagal: „Računski sklep gledališkega zaklada za leto 1892. z dohodki 252.207 gld. 27 kr. in troški: 293.596 gld. 12¹/₂ kr. in po tem takem z nedostatkom 41.388 gld. 85¹/₂ kr. se odobri.“ Dalje je predlagal, da se izkaz imovine v čistem znesku 143.087 gld. 40¹/₂ kr. vzame na znanje. Isti poslanec poročal je o proračunu gledališkega zaklada za l. 1894. ter predlagal:

LISTEK.

Kdo je naučil ptice peti?

Majnikovega jutra sem stal v gozdu naslonjen ob star javor. Listje na drevesih se je še le razvijalo iz popkov. Solnce je sijalo z vsemi svojimi žarki na zeleno travo, plave vijolice in druge rožice — sijalo je tako jasno, tako polno, da je vsa rosa žarela od njegovega leska.

In nad menoj na vejah so ptice žvižgale, pele, cvrkale, kukale, vse je bilo polno njih smeha, grkutanja, ukanja in vrskanja, da sem ves omamljen zaprl oči in poslušal kakor v sanjah to čarobno godbo,

„Moj Bog!“ sem vskliknil nehoté, „kako je ta svet lep!“

Šel sem dalje in koder sem šel, povsod so me gledala črna očesca in pozdravljali sladki glasovi; obstal sem pred mlado še ptico: „Prosim te, ljuba ptičica, povej

mi, kje si se naučila tako lepo peti? Saj mi srcé od samega veselja hitreje vtriplje!“

„Ljuba duša,“ odgovori ptičica, to me je naučil atej!“

Oče te ptice je sedel zraven na veji in zaslišavši najin pogovor, je kimal prijazno z glavo in se bahal:

„Dà, jaz sem jo naučil peti.“

„In kdo pa je tebe naučil?“

„Tudi moj oče — to pa je že davno davno!“

„In kdo pa je zopet tvojega očeta naučil?“

„Ded — od tega časa pa je že zelo davno. Dalje pa se nihče več ne spominja.“

Zraven na drevesu je sedel star, siv škorec, resno in počasno kimajoč z glavo. Pri zadnjih besedah se je naklonil k naši strani, kakor kak gluh človek in povzdignivši ponosno svoja krila, odprl svoj kljun in počasi s hripavim glasom je rekel: „To ni res, da se nihče dalje ne spominja. Ti zmirom neumno govoriš. Jaz se spominjam in vem, kaj in kako je bilo od začetka. Poslušajte, povedal vam bom.“

1. Proračun gledališkega zaklada za l. 1894. s potrebščino 16.655 gld., ter z rednim pokritjem 16.700 gld. in po tem takem s prebitkom 45 gld. se odobri. 2. Od večjega skupila za lože l. 1893/94 dovoljujeta se dodatno za leto 1893. izredni podpori: a) dramatičnemu društvu 1000 gold., b) podjetniku nemških gledaliških predstav 1000 gld. Predlogi so se vzprejeli. V proračun za leto 1894 pa naj se stavi kot skupilo lež mestu 13.000 gld. vsota 14.000 gld. in dovoli slovenskemu in nemškemu gledališču podpora po 2000 gold. (mestu 1500 gold.) vsakemu. Posl. Klun poročal je o računskih sklepih ustanovnih zakladov za leto 1892 in o proračunih, ki so se vzele na znanje kakor izkaz imovine. Vseh zakladov je 21 in se je čista imovina vseh zvišala v letu 1892 za 33.274 gld. 25 $\frac{1}{2}$ kr. (najbolj ona dijaškega ustanovnega zaklada za 23.551 gld. 31 $\frac{1}{2}$ kr.) Skupna imovina vseh 21 zakladov znašala je koncem 1892. l. 1.924.864 gld. 74 $\frac{1}{2}$ kr. Odobrila se je tudi ustanovitev dveh novih ustanovnih mest v obeh sirotišnicah. Lichtenturnove dekliške sirotišnice vodstvu se je dovolilo 50 gld. za nakup šolskih knjig, kot prispevek za zgradbo šolskega poslopja, ki bo veljalo 200.000 gld. pa se je dovolila podpora 2000 gld., ki naj se izplača v 5 letnih obrokih. Poslanec Hribar poročal je o računskem sklepu deželno kulturnega zaklada za l. 1892 in o proračunu za l. 1892. Potrebščina znašala je 4091 gld. 61 kr., pokritje 4107 gld. 50 kr., torej je bilo prebitka 12 gld. Sklep računa se je odobril. Poročevalec je omenjal, naj bi okrajna glavarstva ravnala bolj previdno pri oddajanju brezplačnih lovskih listov in naj vlada gleda na to. Dež. predsednik baron Hein je nasvetoval, naj bi se za pokončavanje hroščev postavila večja vsota, istotako naj bi se delalo na to, da se oglašča več vinorejcev za brezplačna posojila za nasaenje vinogradov z ameriškimi trtami, naj torej dežela

določi v to jednako vsoto kakor država. Posl. Murnik je na to rekel, da je dež. odbor v proračun deželnega zaklada že ustavil primeren znesek v podporo vinorejcem. Posl. Hribar izrekel je željo, naj se poleg županom tudi drugim osebam, učiteljem itd. dovoli podpora za uspešno pokončavanje hroščev. Proračun deželno kulturnega zaklada s potrebščino 4920 gld. in pokritjem 3910 gld. se je potem odobril. Primanjkljaj 1010 gld. je izplačati iz blagajničnih preostankov. Ko se je še podobčini Bezuljak pri Cerknici dovolila za napravo vodovoda vsota 1800 gl. od katere se poleg že izplačanih 1000 gld. izplača še ostalih 800 gld., zaključil je deželni glavar sejo. V seji dne 12. januarja stavila se je nastopna interpelacija do deželnega predsednika: C. kr. železnično prometno ravnateljstvo v Beljaku razpisalo je dvoje tehničnih uradniških služeb, za kateri so prošnje pri imenovanem prometnem ravnateljstvu vložiti najkasneje do 15. t. m. Za doklade k prošnjam zahteva se mej ostalim dokaz, da je prosilec izvršil nemško tehniko. Glede javnih služeb določa to izrečno zakon z dne 21. decembra 1867, čegar člen 3. prva alineja se glasi: „Javne službe so vsem državljanom jednako pristopne“. Ker je tako ravnanje c. kr. železničnega prometnega ravnateljstva v Beljaku nezakonito in v stanu, obuditi opravičeno skrb vseh nenemških narodov te državne polovice, vprašamo gospoda zastopnika vlade: 1. Ali mu je znan omenjeni razpis ces. kr. železniškega prometnega ravnateljstva v Beljaku in če mu je znan 2. ali ne nahaja, da se protivi duhu državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867 in 3. ali hoče na pristojnem mestu neutegoma storiti potrebne korake, da se ta razpis raz eljavi. Hribar, dr. Tavčar, Višnikar, Svetec, Lenarčič, dr. Vošnjak, Šuklje, dr. vitez Bleiweis, Murnik. Posl. Hribar in tovariši stavili so potem nastopni samostalni predlog o dodatnih naredbah gledé nedeljskega po-

In škorec si je obrisal kljun ob krilo, kakor marsikteri govornik si obriše, predno začne govoriti, z robcem usta, in začel pripovedovati:

„Ko je Bog vstvaril svet, vpile so ptice kakor je katera znala in kakor jim je kljun zrastel. Letale so sem ter tja, skakljale po vejah, veselile se, a v njihovem vpitju in žvižganju ni bilo nobene lepote. Hvalile so sicer Boga, da jih je dal v tako lep in krasen svet; a ta hvala ni bila vbrana in ni ugajala Bogu. Misli si je torej Bog: „Naučim jih peti,“ in kar je sklenil, to je tudi storil. Nekega lepega jutra so ptice slišale od zdolaj nekaj tako sladkega, da niso se upale ne dihati. Niso vedele, kaj bi to bilo. Pogledale so navzdol in so videle tri angeljčke, ki so godli tako sladko, lepo in ljubo, da še nihče ni slišal takšne godbe in tudi ne bo, dokler ne pride v raj, iz katerega so ti trije angeljčki prileteli. Cel gozd je takrat ves začuden vtihnul in poslušal.“

Angeljčki so končali in klicali ptičice: „Ne bojte se in pojdite bližje. Ako hočete, bomo vas tudi naučili peti.“

Šraka se je porogljivo smejala in rekla ponižnemu slavčeku: „Leti tja ti grdi in uči se, da boš moder postal. Jaz tem trem ne verujem: lažejo se —“ in je odletela.

Tihi, ponižni slavuljček, katerega so takrat zaničevalé vse ptice zavoljo njegove grde barve, je letel prvi in se je vsedel jednemu angeljčku ravno na ramo. Druge ptice so letele za njim. Nektera se je vsedla bližje, druga dalje, nekatere so ostale na drevesih, kakor se je pač vsaki poljubilo. In angeljčki so začeli peti, da se je daleč na okoli razlegalo.

Pisana šoja, prevzetni fazán in lepa papiga so rekle „Čemu pa potrebujemo petja, saj smo itak lepe?“ in so odletele. — Vrabelj je videl od daleč rudeče črešnje in pozabivši na petje, letel jih je pobirat; ž njim je odletelo še več ptic. In glejte: vse ptice, katere so odletele, niso se naučile peti; tiste pa, katere so poslušale, so pele odsihmal tako krasno, da se je po celem gozdu razlegalo in ponižni slavuljček, ki je sedel najbližje, poje sedaj lepše, kot vse druge ptice. Naučil se je iz raja. Kdor izmeje nas tja pride in bode slišal angeljčke peti in gósti, pozna, da sem resnico govoril. Ali vi mladi nam starim ne verujete.“

Škorec je stresel z glavo in začel premišljevatí dalje.

Svečán.

svečevanja. Visoki deželni zbor naj sklene: Visoka c. kr. deželna vlada se pozivlje izposlovati na pristojnem mestu k § 2. lit. B. točka 10. ministerske naredbe z dne 27. maja 1885, drž. zak. št. 83, dodatek, vsled katerega bode prodajalcem špecerijskega, kolonijalnega blaga in delikates v vsem obsegu vojvodine Kranjske zapovedano, da ob nedeljah zapirajo svoje prodajalnice opoludne. Hribar, dr. Tavčar, Višnikar, Šuklje, Svetec, Lenarčič, dr. Vošnjak, dr. vitez Bleiweis. Posl. Šuklje in tovariši stavili so samostalni predlog: Slavni deželni zbor naj sklene: Razmotrivati vprašanje, je-li način, po katerem namerava vladna predloga o direktnih personalnih davkih (državnozbornska priloga 380) urediti dotične deleže posamnih dežel (§ 271) primeren za vojvodino Kranjsko ter ugoden deželnim financam? Šuklje, Višnikar, Hribar, Svetec, dr. Ivan Tavčar, dr. vitez Bleiweis Trsteniški. Posl. Povše utemeljeval je potem svoj in tovarišev samostalni predlog glede izvrševanja gozdnega zakona, glaseč se: Visoki deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se naroča, da pri visoki c. kr. vladi izposluje tako izvrševanje gozdnega zakona, da bo do gozdne paše opravičenim živinorejcem osobito po Gorenjskem omogočeno, to pravico tudi res uspešno izvrševati. Imenovani poslanec je mej drugim rekel: Mnogi kmetovalci so se pritoževali, skoro vsi slovenski časniki so pisali o nedostatkih pri izvrševanju gozdnega zakona in to je napotilo govornika, govoriti o pomanjkljivosti gozdnega zakona, da se odpravijo očitni nedostaki, da se zopet povrne mir mej razburjeno prebivalstvo. Res je, da se opravičencem nagaja in da se gozdni zakon krivo tolmači, ki je že itak jednostransko narejen in se ne ozira dovolj na kmetško prebivalstvo. Kruto in trdo se postopa proti kmetškemu prebivalstvu zaradi pregreškov, ako živina prestopi prepovedani „zaklinčani“ prostor, ki je mnogokrat pri potih. Že gola ovadba gozdnih čuvajev zadostuje, da se kmeta kaznuje prav občutno. Ljudje se razburjajo in nevolja širi se v dalnje kroge. Vlada naj naroči, da se gozdni zakon tolmači tako, da ne bode na kvar kmetškega prebivalstva. Navaja razne izglede in številke, ki govore jasno, kako nazaduje živinoreja vsled teh nedostatkov posebno v Radovljiškem okraji, ki propada v svojem blagostanju. Socijalno vprašanje trka na duri, kdor ni gluh in slep, vidi to. Skrbimo, da ohranimo kmetško ljudstvo zadovoljno, ker ono je najbolj zaslomba naši narodnosti in državi. Predlog se je izročil združenemu fin. in upravnemu odseku.

Posl. Višnikar poročal je o računskem sklepu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1892. Potrebščina za šolo je znašala 10.074 gld. 12½ kr., pokritje pa 9932 gld. 21 kr., torej znaša potrebščina več za 141 gld. 91 kr. Potrebščina za gospodarstvo je znašala 8747 gld. 99½ kr., pokritje pa 8712 gld. 84 kr., torej je potrebščina večja za 35 gld. 15½ kr. Čista imovina je bila koncem leta 1892 skupaj 11.942 gld. 50 kr. Posl. Lenarčič je želel, naj se uvede v šoli na Grmu dvojno knjigovodstvo, da se bode natanko moglo vedeti, kako gre gospodarstvo. Računski sklep se potem odobri. Proračun iste šole za l. 1894. kaže za šolo potrebščino 8558 gld., za gospodarstvo pa 5751 gld., pokritje pa za šolo 7690 gld. in za gospodarstvo 4050 gld. Skupnega primanjkljaja je torej 2569 gld., ki se pokrije iz deželnega zaklada. Posl. Luckmann poročal je o računskem sklepu prisilne delavnice za l. 1892., ki kaže ugodno stanje, kajti proti proračunu je bilo 2995 gld. 59 kr. prihranka. Prihodkov je bilo 97.055 gld. 60½ kr., potrebščina je znašala 93.595 gld. ½ kr., torej je pokritje za 3460 gld. 59 kr. večje. Imovina koncem leta 1892. je bila 141.943 gld. Računski sklep se odobri, istotako proračun za l. 1894. ki kaže potrebščino 88.809 gld. in pokritje 88.198 gld., torej 389 gld. prebitka. Učitelju Fr. Pavlinu dovoli se poleg letne pokojnine 240 gld. za 3 leta še po 120 gld. osebne doklade. Prošnji učiteljev II. in III. plač. razreda za zvišanje stanarine za zdaj ne more ustreči in se odloži do bodoče uvrstitve učiteljev. Učiteljema na ljudski šoli v Toplicah-Zagorji se dovoli osebna doklada, katero je prej plačevala premogokopna družba in se naroči deželnemu odboru, naj jo skuša iztirjati od družbe, ki jo je l. 1891. ustavila. Posl. Klun poročal je o proračunu normalno šolskega zaklada za leto 1894. Finančni odsek je nekoliko spremenil proračun deželnega odbora, ki kaže primanjkljaja 323.495 gld., zmanjšal je namreč potrebščino za 3487 gld., to je na 344.309 gld., zvišal pa je pokritje od 23.301 gld. na 29.301 gld., tako da primanjkljaj znaša samo 315.008 gld., ki naj se pokrije z 10% šolsko priklado in s prispevkom iz deželnega zaklada. V tem smislu predlaga finančni odsek proračun v potrjenje. Posl. dr. Tavčar omenja, da stroški za ljudsko šolstvo rastejo od leta do leta, deželni preliva svojo srčno kri za narodno šolo in bati se je, da ji ne odteče kri, predno bode šola dospela do željenega vrhunca. Ljudsko šolstvo je velicega pomena in v Prusiji ceni se učitelj tako visoko, da so njemu v prvi vrsti pripisovali zmagi l. 1866. in 1870. Država, ki toliko troši za kanone in drugo smrtonosno orožje, stori malo za ljudsko šolstvo. Komaj 2000 gld. daje zanj, toliko kakor za pokončavanje hroščev! Poročevalc je omenjal nekako slastno, koliko se bode prihranilo pri začasnih učiteljih, ki so res taki reveži, da ne ve kako mogó živeti, vsak cerkovnik stoji bolje. Tako stvar ne bode mogla naprej, država bode morala priskočiti, drugače pride do krize. Upravo osupnil ga je stavek v poročilu: „Če bode potrebščina normalno-šolskega zaklada leto za letom tako silno naraščala, bomo želeli, da bi dobili spleh dosti od redovnikov oskrbovanih šol, ki niso nič slabše od drugih, pač pa mnogo ceneje.“ Je li ta stavek morda odsev mnenja večine finančnega odseka, do katerega se je popela vsa večina v teh koalicijskih časih? Samostanske šole naj bi se torej gradile povsaj deželi! A tudi te bi ne bile menda tako po ceni, ker tudi v samostanih ne žive samo od kobilic, kakor sv. Janez. Naravnost žaljiva za naše učiteljstvo je pa trditev, da bi samostanske šole ne bile slabše. Kaj pravi k temu liberalna nemška manjšina? Morda bodeta kanonik Klun in baron Schwegel, zvezana s koalicijsko verigo, predlagala redovne šole za vso kronovino? Učitelji naj bi zopet bili, kakor nekdanj. farovski hlapeci? Potem omenja našega učiteljišča, ki je v narodnem oziru

slabeje urejeno nego ona v Kopru in v Gorici. Posebno slabo je gledé slovenščine na našem ženskem učiteljišči, kjer se nemškemu učitelju na ljubo poučuje narodoznanstvo nemški. Kaj tacega je le pri nas mogoče. Pri imenovanju učitelja petja preziralo se je tudi domačine in imenovalo učiteljem tujca, ki nič slovenščine ne ume. Bržkone bode baron Hein pod geslom „Sic volo sic jubeo“ tudi zanaprej skrbel za to, da se ta zavod ne posloveni tako, kakor bi moral biti. Nemška vadnica naj bi se že vender odpravila. Stavi nastopno resolucijo: Deželnemu odboru se nalaga, da naj se z nova prične pogajati s c. kr. vlado v ta namen, da se na učiteljski pripravnici v Ljubljani z ozirom na žive potrebe naše slovenske dežele v večjem obsegu vpelje slovenščina kot poučni jezik, in da se posebno na moškem in ženskem oddelku te pripravnice ta pouk enakomerno uredi. Deželni predsednik baron Hein posegal je tudi v razpravo, a nikakor srečno, kajti njegov izrek, da večina kandidatinj slovenščino prinese že z doma, da je torej opravičeno sedanje stanje na vadnici, vzbudil je začudenje in so mu dobro odgovarjali narodni poslanci. Posl. Šuklje je v daljšem govoru kot šolnik pobijal nazore deželnega predsednika in dokazoval, da ravno kandidatnje bi bile mnogo bolj potrebne korenitega pouka v slovenščini. Osupnil ga je izrek barona Heina o materinem jeziku. Ali ne ve gosp. baron, da je ravno materin jezik najvažnejši? Obširneje govori potem o uzrokih, ki so krivi, da naše ljudsko šolstvo še ni tako, kakor bi moralo biti. Gledé omenjenega stavka o redovnih šolah pa se mu zdi, kakor da se je hotelo nekaj vtihotapiti v poročilo. Posl. Povše zagovarja redovne šole in ugovarja proti izrečenim sumničanjem. Posl. dr. vitez Bleiweis pravi, da se je v deželnem šolskem svetu večkrat govorilo pod prejšnjim deželnim predsednikom, da je uredba našega učiteljišča pomanjkljiva. Baron Hein pa hvaleč sedanjo uredbo, stoji na napačnem stališči. Mi ne potrebujemo učiteljišča, da nam vzgaja učiteljske moči za tuje dežele, nego za našo slovensko kronovino. Čuditi se mora izreku barona Heina o materinem jeziku in temu, da se v različnih deželah sodi o isti stvari tako različno. Proračun se je potem odobril in se vzprejela dr. Tavčarjeva resolucija.

V seji dné 16. januarja poročal je posl. Stegнар o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za l. 1892 s pokritjem 209.732 gld. 85 $\frac{1}{2}$ kr., s potrebščino 213.526 gld. 54 kr., z dejanskimi dohodki 209.946 gld. 80 kr., z dejanskimi troški 209.946 gld. 80 kr. in z zastanki a) 9451 gld. 18 $\frac{1}{2}$ kr. dohodkov, b) 52.868 gld. 21 kr. troškov.

Računski sklep se odobri, istotako proračun za l. 1894., ki kaže skupno potrebščino 208.346 gld. in pokritje 127.229 gld., torej primanjkljaj 81.117 gld., kateri je pokriti iz deželnega zaklada.

Posl. Žitnik poroča gledé podpor za šolske zgradbe. Pri tej priliki se uname zopet razprava o redovniških šolah.

Dovolile so se potem za 1894. leto za šolske zgradbe sledečim šolskim občinam podpore iz deželnega zaklada: Kočevje kot II. obrok 1500 gld., Grahovo kot III. obrok

300 gld., Igavas kot II. obrok 300 gld., Zasp še 100 gld., Breznica še 300 gld., Dobrava 200 gld., Koprivnik za novo šolo 600 gld., Leše 500 gld., Mošnje še 300 gld., Rateče še 200 gld., Tribuče še 200 gld., Rateče še 200 gld., Brezovica v Kamniškem okraju za zgradbo šole pri sv. Trojici 600 gld., Drazgoše 150 gld., Predoslje 100 gld., Reteče 100 gld. Skupaj 5650 gld. Posl. Povše poročal je imenom upravnega odseka gledé nakupa več zemljiških parcel poleg deželnega vinograda v Cerovci in predlagal: Deželni odbor se pooblašča, da za deželo Kranjsko kupi od posestnika Franca Kastelica iz Ragovega parcele št. 1037, 1039 in 1040 z zidanico v Cerovci vred za kupnino 300 gld.

Predlog se vzprejme brez ugovora. Posl. Lenarčič poroča imenom istega odseka gledé uvrstitve jednega dela opuščene Karlovske državne ceste pri Luži mej okrajne ceste. Predlog se sprejme. Posl. Šuklje poročal je o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1892. Pri tem zakladu se je za leto 1892. proračunjena skupna potrebščina rednih in izrednih troškov pri sestavi sklepa morala od 838.481 gld. pravilno na 837.981 gld., torej za 500 gld. znižati, ker je ta znesek bil pri skupnem kreditu VIII. poglavja glede troškov pri pouku, omiki in dobrodelnih namenih napačno previsoko proračunjen. Da je bil uspeh gospodarjenja z deželnim zakladom tudi v tem letu ugoden, kaže se po jedni strani iz presežkov pri dohodkih in iz prihrankov pri troških, po drugi strani pa iz končne čiste imovine, katera se je v primeri z ono od l. 1891. po dotičnem razkazu pod tek. št. 25 za znameniti znesek 190.121 gld. 84 $\frac{1}{2}$ kr. pomnožila. V imeni finančnega odseka predlagal je: Računski sklep deželnega zaklada za l. 1892 z rednimi prihodki v znesku 919.921 gld. 19 kr. in z izrednimi v znesku 900 gld., ter z rednimi troški v znesku 806.853 gld. 46 $\frac{1}{2}$ kr. in z izrednimi v znesku 2415 gld. 55 kr. se potrjuje. Imovinski razkaz leta 1892. s skupno imovino 2,152.675 gld. 13 kr. ter z dolgovi 391.247 gld. 64 $\frac{1}{2}$ kr., torej s čisto imovino 1,761.427 gld. 48 $\frac{1}{2}$ kr. vzame se na znanje. — Predlog se odobri brez debate. Poslanec baron Schwegel poročal je o računskem sklepu bolniškega zaklada za l. 1892 in predlaga v imenu finančnega odseka: Računski sklep z 19.884 gld. dohodkov in 76.567 gld. 39 $\frac{1}{2}$ kr. stroškov, kakor tudi izkaz imovine 182.185 gld. 68 kr. koncem l. 1892. se vzameta na znanje in se naknadno odobri prekoračenje proračuna za 552 gld. 39 $\frac{1}{2}$ kr. Istotako se je odobril računski sklep blazniškega zaklada za l. 1892., ki kaže 11.191 gold. 52 kr. dohodkov in 69.827 gold. 71 kr. stroškov. Proti proračunu kaže se pri potrebščini primanjkljaj 6095 gld. 71 kr. in v pokritji 133 gld. 48 kr., torej se je v celoti prekoračil proračun za 6229 gold. 19 kr., katera vsota pa je opravičena. Razkaz imovine kaže koncem l. 1892 čiste imovine 313.274 gld. 20 kr. O računskem sklepu porodniškega zaklada za leto 1892 poročal je isti poslanec. Dohodkov je bilo 688 gold., stroškov 5328 gld. 39 kr., torej je primanjkljaj 4639 gld. 80 kr. ali za 56 gld. 80 kr. več, nego je bilo proračunjeno. — Računski sklep se je odobril. Računski sklep najdeniškega zaklada za leto 1892. kaže dohodkov 345 gld.

in stroškov 3703 gld. 99 kr., torej je primanjkljeja 3358 gld. 79 kr. Proračun se je prekoračil za 296 gld. 59 kr., kar se odobri in vzame na znanje.

Poslanec baron Schwegel poročal je nadalje o proračunih blazniškega, porodniškega in najdeniškega zaklada za l. 1894. — Blazniški zaklad kaže skupno potreščino 71.700 gld., pokritja pa 11.355 gld., torej primanjkljeja 60.345 gld., ki ga je pokriti iz deželnega zaklada. Posl. vitez dr. Bleiweis je povdarjal, da že zdaj primanjkuje prostorov in postelj v blaznici, kjer je 188 blaznih, da morajo nekateri ležati na hodnikih, da se ne morejo ločiti, kakor bi trebalo itd. V stari blaznici pa je še 37 bolnikov, kam se bodo dejali ti, ko se preseli bolnica? Predlaga torej, naj se sklepanje o proračunu odloži in naj se takoj ukrene kaj gledé potrebnih prostorov. Dež. predsednik baron Hein podpiral je ta predlog in toplo priporočal, da se kaj stori za zboljšanje razmer v deželni blaznici, ki res niso ugodne. Proračun se je potem odobril. Porodniški zaklad kaže za l. 1894. potreščino 5819 gld., pokritje 831 gld., primanjkljeja 4988 gld. je pokriti iz deželnega zaklada; najdeniški zaklad potreščino 3748 gld., pokritje 348 gld., primanj-

kljeja 3400 gld. Oba proračuna sta se odobrila brez ugovora. Posl. baron Schwegel poročal je o računskem sklepu muzejskega zaklada za leto 1892. in o proračunu za l. 1894. Računski sklep za l. 1892 kaže rednih dohodkov 5367 gld. 85 kr., rednih stroškov 5039 gld. 63 kr., skupna imovina koncem l. 1892 je znašala 404.458 gld. 39¹/₂ kr., Viktor Smoletova zapuščina pa ima skupno vrednost 102.914 gld. 42 kr. — Računski sklep se je odobril. Istotako se je odobril proračun za leto 1894., ki kaže 6069 gld. rednih izdatkov in 726 gld. rednih dohodkov, torej je iz deželnega zaklada pokriti primanjkljeja 5343 gld.

Poslanec dr. Papež poročal je obširno o prošnji predstojništva bolnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem Mestu za podporo za bolniške namene. Finančni odsek je predlagal: 1. Predstojništvu bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem Mestu se dovoli od 1. prosinca l. 1894. pričenši 1000 gld. letne podpore za bolniške namene pri bolnici v Kandiji, občine Šmihel. 2. S tem je rešena tudi prošnja oskrbnitva „Kronprinz Rudolfs-Spital der barmh. Brüder“ v Št. Vidu na Koroškem za podporo.

Politični pregled.

Politično življenje je sedaj tako živahno, kakor tedaj, kadar zboruje državni zbor. Sedaj obračajo **deželni zbori** nase splošno pozornost, zlasti češki, kjer se bodo najbrž še velike razprave razvile. Pogoji za to so že dani. Staročehi so predložili zakonski načrt o uredbi jezikovne ravnopravnosti na Češkem. Podlaga temu predlogu je določba, naj imata češki in nemški jezik popolnoma jednake pravice v vseh javnih uradih. Nemci se temu predlogu z vso silo upirajo, ker hočejo za vsako ceno ohraniti nemškemu jeziku večjo veljavo, kakor češkemu. Usoda tega predloga je odvisna od čeških veleposestnikov. Ti se nahajajo v prav težavnem položaju. Če se potegnejo za predlog, se zamerijo najnovejšim svojim zaveznikom, če pa ga odklonijo, obude veliko jezo mej Čehi, ki že tako mislijo, da so veleposestniki njihovi sovražniki. Sicer pa so se narodni veleposestniki ločili od nenarodnih in ustanovili posebno stranko. Posledice te ločitve se pokažejo pri prihodnjih volitvah. Drug važen predlog je stavil dr. Vašaty. Predlagal je, naj se ustanovi posebno najvišje sodišče za dežele češke krone. Ta predlog se je odkazal posebnemu odseku. Viharne razprave se bodo vršile, kadar pride v posvetovanje predlog, naj se razveljavijo izjemne naredbe, katere je vlada za Prago in praško okolico razglasila. — V **dalmatinskem** dež. zboru so hrvatski poslanci predlagali,

naj se cesar naprosi, da dovoli združenje Dalmacije s Hrvatsko. Italijanski poslanci se temu odločno zoperstavljajo. Govori se, da bo vlada dež. zbor razpustila, če bi obveljal predlog gledé zjedinenja. — V **gališkem** dež. zboru predlagal je maloruski poslanec Romančuk premembo volilnega reda. — O deželnih zborih slovenskih dežel govorimo na drugem mestu. — Zelo važna je tudi velika pravda, ki se prav sedaj vrši v Pragi. Zatoženih je 77 oseb in to radi veleizdaje, razžaljenja velečanstva, izgredov i. t. d. Ti zatoženci imeli so baje tajno društvo, „Omladino“ in nameravali prouzročiti celo prekucijo. — Na **Madjarskem** nastal je hud boj mej vlado in tistimi ljudmi, ki še niso prešli v židovski tabor. Te dni se je v Budimpešti vršil katoliški shod, ki se je sijajno obnesel. Reči se sme, da vse, kar čuti katoliško, je proti vladi. — V **Srbiji** so nastale velike homatije mej radikalcem in kraljem. Govori se celo o nekem prevratu. Kaj je na teh govoricah resničnega, se pokaže tekom prihodnjih dnij. — Na **Italijanskem** še vedno ni nastal mir. Vlada je sicer na Siciliji pobila in ukrotila ustaše, zato pa so se delavci v drugih krajih spuntali. — **Nemčija** je v veliki zadregi. Troški za vojsko so silno narasli, denarjev manjka na vseh koncih. Državni zbor pa neče dovoliti, da bi se na tabak in na pivo naložil nov davek ter pravi, naj bogataši te stroške sami pokrijejo.

Slovenske in slovanske vesti.

(Jurij Kraigher †.) Dne 5. januarja zjutraj ob polu šesti uri umrl je v Hrašah pri Postojini deželni poslanec Jurij Kraigher. Pokojnik se je rodil l. 1860. v Postojini, obiskoval ondoto ljudsko šolo ter dovršil višjo realko v Ljubljani, odkoder je odšel na Dunaj ter se šolal na višji kmetijski šoli. Razun navadnih državnih skušenj za gozdarstvo imel je tudi skušnjo o zgradbi hudournikov. Posvetil se je gozdarskemu poklicu in hotel vstopiti v državno službo, kar pa se mu ni posrečilo, vsled česar je nastopil službo občinskega tajnika v Postojini ter jo opravljal dve leti. S spretnim uradovanjem in s svojo prikupljivostjo si je pridobil kmalu splošno zaupanje. Leta 1890. se je priženil na posestvo v Hraše, kjer je opravljal veliko gospodarstvo in vodil trgovino. Voljen je bil podžupanom in je kot tak kataster svoje občine za svojo in rabo svojih občanov spretno in jako razvidno uredil, tako da je vsak občan pri njem potrebna pojasnila, sveta in pouka zamogel dobiti. Ustanovil je podružnico kmetijske družbe, kateri je bil jako marljiv predsednik. Kot tak zgradil je na svojem posestvu drevesnico v porabo podružničnim udom in storil še mnogo dobrega v povzdigo gospodarskega blagostanja v postojinskem okraju. Ta njegova delavnost mu je pridobila splošno spoštovanje in naklonjenost. Ko je po smrti H. Kavčiča bilo voliti deželnega poslanca, se je skoro ves postojinski kraj izrekel za rajnika, dobro vedoč, da tako odločnega, izvedenega, potrebe notranjskega kmetovalca poznavajočega poslanca ni iz lahka dobiti, da ima Jurij Kraigher vse lastnosti, postati vreden naslednik Kavčičev. Pri volitvi zmagal je pokojnik jako častno, kar je toliko večjega pomena, ker je imel nevarnega nasprotnika in ker je bila agitacija na njegovi strani v primeri z nasprotniki majhna. Kraigher ni mogel zavzeti svojega mesta v dež. zboru. Prosil je dopusta za štiri tedne, ker je bil obolel za legarjem in 5. t. m. izdihnil je plemenito svojo dušo. Rajnik je bil vsestransko izobražen in jako praktičen človek ter bi bil svojemu narodu posebno kot poslanec še mnogo koristil, da mu neizprosna smrt niti njegovega mladega življenja tako naglo ni prestrigla. Pogreb je bil dne 7. t. m. Udeležilo se ga je jako mnogo rodoljubov in pokojnikovih prijateljev iz vse Notranjske. V imeni dež. odbora položil je dr. Papež lep venec na krsto, „Slovensko društvo“ pa je zastopal njega predsednik dr. Ivan Tavčar. Bodi pokojnemu rodoljubu časten spomin in lahka zemlja domača!

(Slovenščina je na Dunaji prepovedana.) Nekateri Dunajski visokošolci so hoteli tam ustanoviti slovensko katoliško društvo „Danica“ ter sklenili, da bodi poslovni jezik tega društva slovenščina, društveno znamenje pa belo-modro-rudeč trak. Dolenjeavstrijsko namestništvo ni potrdilo te ustanovitve, češ, da slovenščina ne sme biti poslovni jezik društva, ker bi sicer vlada ne mogla društva nadzirati. Prizadeti visokošolci so se pritožili na ministerstvo, ki pa je pritožbo zavrnilo iz

razlogov, s katerimi je namestništvo podprlo svojo prepoved, vrh tega pa še dodalo, da društva tudi zategadelj ni potrditi, ker je društveno znamenje, belo-modro-rudeči trak, izzivajoče. Visokošolci so se pritožili na upravno sodišče, a tudi tam niso ničesar opravili. Njihova pritožba je bila zavrtna. Vsled te razsodbe je Slovencem v nemških krajih prepovedano ustanavljati slovenska društva! Najbolj čudno je pač to, da je na Dunaji več slovanskih društev, čeških, poljskih, hrvatskih in slovenskih, katerim se pri ustanovitvi niso delale nikake ovire.

(Družba sv. Cirila in Metoda) naznanja slovenskemu svetu za razvoj našega šolstva v Trstu veselo vest da je Tržaško namestništvo čast. Mariborskim šolskim sestram dovolilo naseliti se v Trstu s pripombo, naj se ob enem storé potrebni koraki, da bo smel prevzeti ta red tudi vse dosedanje naši družbi poverjeno šolstvo v Trstu. — Slovenci! Ginjenim srcem izrekamo ob tej izvanredni priliki hvalo Vam, ki ste nas na trnjevem potu naših plemenitih naporov podpirali do danes. V Boga in v Vas zaupamo tudi za prihodnje — delujoče slej kot prej ob Jadranskem morji za Boga, cesarja in domovino. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Nesreča.) Minulo soboto našli so v Lesnem Brdu pri Vrhniku 70letno vdovo Marijo Petrovič, ki je sama stanovala v svoji hišici, mrtvo v sobi, ki je bila polna dima. Postelja je bila deloma zgorela, starko pa so našli z ožganimi rokami blizu durij, hotela se je bržkone rešiti, pa se je zadušila v dimu.

(Nemška nestrpnost.) Nov dokaz, kako nestrpni so ponemčeni mestni očetje Celjski, podali so zopet te dni. Odklonili so prošnjo občine okolice Celjske, da bi se smeli vsako nedeljo po cerkvenem opraviilu njeni oglasi po občinskemu slugi oklicati v mestu pri cerkvi v nemškem in slovenskem jeziku. Celjski Germani pa so prošnjo odbili, češ, da ima v mestu samo mestna občina oklice razglaševati, a nihče drugi. Naj si slovenski okoličani dobro zapomnijo to ljubeznivost Celjskih ponemčencev, ki se tako silno boje slovenščine.

(Celovski okrajni glavar Mac Nevin) je koroškim Slovencem dobro znan. Pritoževali so se proti njemu že neštivilnokrat, zato je vredno zabeležiti, kar je o njegovem uradnem poslovanju pisal nemški list, ki izhaja v Beljaku. Ta list piše to-le: Posestnik Andrej Černik po domače Adamič v Vabnji vesi, pošta Tinje, je bil obsojen pri okr. glavarstvu v Celovcu na 5 gl. globe ali 24 ur zapora. Dne 9. avgusta lanskega leta malo pred poludnevom prišel je Černik k okr. glavarstvu in je srečal na stopnjicah okr. tajnika g. Klimo ter mu naznanil, da bi rad plačal svojo globo. Uradnik se je prijazno vrnil v pisarno in vzprejel denar ter izročil Černiku potrdilo, da je plačal. Černik ni več mislil na to, ko pride pred kakimi tremi tedni žandarm iz Grabštajna ter javi osupnenemu Černiku, da ga mora na povelje okr. glavarja barona Mac Nevina odvesti v zapor,

da nastopi kazen. Ker k nesreči kmet ni mogel takoj najti pobotnice, moral je z žandarmom. Strah žene in osmero otrok si je lahko misliti, ko so videli, da žandarm žene očeta, kakor kakega zločinca. Iz Grabštajna odpeljal je drug žandarm Černika v Celovec, kjer je noč prebil v zaporu okr. sodišča. Drugo jutro, ko je prišel Černik pred okr. glavarja, se je pokazalo, da je res plačal svojo globo, da je bil torej popolnoma protizakonito nadlegovan in v zapor odveden. Seveda so ga morali takoj izpustiti. Ko se je mož malo okrepcal v gostilni, ker 24 ur ni ničesar zaužil, vrnil se je in izjavil, da se bode pritožil. Gosp. okr. glavar je dal potem kmetu plačanih 5 gld. globe in 2 gld. za hrano in za zamudo časa! S tem je bila ta čudna zadeva končana. — Rečeni list pravi, da jamči za resničnost tega poročila. Res, čudne reči se gode v Celovci!

(Iz Prvačine) na Goriškem se nam poroča, da so tamošnje rodoljubkinje osnovale žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda. Osnovni odbor je deloval resno na to, da je pridobil veliko družabnic. Pravila se v kratkem predložiti vladi v potrjenje. Slava vrlim osnovateljicam! Naj bi našle mnogo posnemovalk!

(Nova posojilnica v Dolu) pri Hrastniku je začela poslovati dne 11. t. m. Zanimanje za novo posojilnico je veliko ter obeta novi zavod prav dobrega uspeha.

(Prestop v pravoslavje.) Zadnji čas prestopilo je v Trstu zopet več oseb k pravoslavni veri.

(C. kr. kmetijska družba v Ljubljani) odposlala je letos zopet dva gojenca v sirarnico v Šmihel pri Boenu na Tirolskem, in sicer Ign. Hladnika iz Rovt, ki je dovršil že kmetijsko šolo na Grmu s prav dobrim uspehom, ter drugega s Črnega vrha nad Idrijo.

(Kmetijska podružnica v Velikih Laščah) se namerava, kakor čujemo, v kratkem osnovati in bodo pristopili k njej tudi posestniki z Roba in sosednjih vasij. Če se ta namera obistini, potem se bode podružnica v Dobropolji brezdvomno razpršila, ker deluje že zdaj kaj malo in le spi, in vse kaže, da odbor ne umeje delati v prosep kmetijstva v občekoristne in dobre stvari!

(Usiljevanje nemščine.) Odkar imamo barona Heina kot deželnega predsednika v Ljubljani, začelo se je usiljevanje nemščine na vsih concih. Deželni predsednik misli, da je slovenščini mesta le tam, kjer je neobhodno potrebna, naši nemškutarji pa sodijo, da ni nikjer neobhodno potrebna in se ravna po tem svojem mnenju. Tako je c. kr. užitniski zakup doslej s slovenskimi strankami slovenski občeval in imel tudi slovenske tiskovine, kar je bilo toliko bolj potrebno in koristno, ker ima največ s strankami opraviti, ki ne znajo nobene besede nemškega jezika. Z novim letom se je pa to korenito premenilo. Naznanilne in pregledne pole, bolete itd., vse je samo nemško! Na preglednih in naznanilnih polah je natisnena velevažna opomba, seveda tudi samo nemško, prav kakor da hoče užitniski zakup ljudi v škodo spraviti. C. kr. uradi se posebno trudijo, ustreči željam svojega predstojnika barona Heina, ter izpodriniti slovenščino iz uradov čim bolj in hitreje mogoče. Tako

n. pr. razpošilja c. kr. okrajno glavarstvo za Ljubljansko okolico vabilo k volitvi okrajnega cestnega odbora Vrhniskega samo v nemškem jeziku. Taka vabila se dostavljajo ljudem, ki ne znajo nobene nemške besede! Tako se godi koncem 19. veka, za časa barona Heina, koalicije in koalicijskega ministerstva v naši slovenski vojvodini.

(Deželni zbori.) Sedaj zborujejo vsi tisti deželni zbori, v katerih je zastopan slovenski narod. O razpravah dež. zbora kranjskega govorimo na drugem mestu. V štajerskem in v tržaškem dež. zboru se mej narodno manjšino in nemško oziroma italijansko večino še ni pojavilo nikako narodnostno nasprotstvo in takisto tudi ne v goriškem dež. zboru, v katerem so se slovenski poslanci pritožili radi sestave zapiska porotnikov. V koroškem dež. zboru govoril je posl. Einspieler, katerega Nemci po stari navadi niso volili v noben odsek, o znani komediji, prirejani pri otvoritvi Hohenburske ceste. Najhujši boji so bili doslej v dež. zboru isterskem. Slovanska manjšina nima tam nikakih pravic in zato je sklenila ter slovesno izjavila, da se ne udeleži nobene seje, ako se hrvatski in slovenski govori ne bodo postavljali v zapisnik in ako vlada namesto okr. glavarja Eluška ne pošlje drugega zastopnika.

(Ribji zarod) bode oddajal samostalni ribarski odsek kranjske kmetijske družbe po teh le cenah: 1.) Opljene ikre ameriške šarene postrvi, tisoč po 4 gld. 50 kr. Šarenka se drsti meseca marcija, ikre pa se bodo v ceno zaračunjenem zavoju razpošiljale meseca aprila. 2.) Izvaljen zarod od šarene postrvi, in sicer pred popolnim porabljenjem rumenjaka, tisoč ribic po 9 gld. Te ribice se razpošiljajo meseca maja. 3.) Jednoletne šarenke po 15 kr. 4.) Dveletne šarenke po 30 kr. 5.) Odrastle plemenske šarenke, ki se bodo že drstile v marcij l. 1894., kg. po 4 gld. Ker se konci meseca februvarija in v pričetku meseca marcija najlože poznajo mlečniki in ikrnice, zato je takrat najboljši čas za naročitev. 6.) Jednoletne potoške (domače) postrvi po 5 kr. 7.) Dveletne potoške (domače) postrvi po 10 kr. Cene veljajo v ribogojnem zavodu na Studenci pod Ljubljano. Kranjski naročniki dobe 25% popusta.

(Nova posojilnica), ki bode ob enem tudi konsumno društvo, se je ustanovila v Borštu pri Trstu. Čim več takih zavodov si ustanove Slovenci, tem lepše bodo napredovali tudi na narodnem polji, ko si zagotove neodvisnost v gmotnem oziru.

(Novo bralno društvo) se snuje pri sv. Antonu v Slovenskih Goricah na spodnjem Štajerskem, za katerega ustanovitev, se posebno trudi gosp. kaplan A. Cizerlj. V Slov. Goricah ima zdaj skoro že vsaka župnija svoje bralno društvo.

(Živinska sol.) Tiskovine za razdelitev posameznim občinam na Kranjskem odmerjene množine živinske soli mej živino redeče poljedelce (zapisek o razdeljevanji živinske soli) in za naročitev te živinske soli pri dotičnem c. kr. solnem uradu („naročilo živinske soli“), kakor

tudi za sezname, ki se rabijo pri skupni naročitvi živinske soli, so že popolnoma dogotovljene, ter jih lahko dobijo občinski predstojniki proti povrnitvi narejnih

stroškov 1 krajcarja za polo pri pristojnem oddelku c. kr. finančne straže.

Razne vesti.

(Iz Litije) se nam piše dne 13. t. m.: Tistega Jakoba Tori iz Jablaniških Lazov, o katerem ste poročali, da je zginil koncem oktobra 1893. l., ko je nesel 100 gld. v kranjsko hranilnico, so našli že 31. oktobra mrtvega na obrazu ležati na neki njivi pri Klečah in so ga dne 2. novembra pokopali na Ježici. Sodna preiskava je dokazala, da ni silne smrti umrl, ampak za srčno kap. Hranilno knjigo so pa našli otroci tiste ženske, ki je denar vzdignila, v nekem kotlu pri Savi. Da je knjigo ona dobila, povedala je ljudem, a ker se ni nobeden oglasil, je denar vzdignila. Tudi to je uradno dokazano.

(Obstreljen vojak.) Pri zalogi smodnika v Celjski okolici bil je na straži stoječi vojak nedavno po noči obstreljen. Sum leti na nečega konjaškega hlapca, katerega so dejali pod ključ.

(Samomor.) Na čuden način usmrtil se je nedavno na nekem travniku pri Trbovljah delavec Janez Zakovšek. Sedel je na patrono dinamita in jo zažgal. Ker se mu je že dlje časa mešalo, je brzkone samomor izvršil pri zmedeni pameti.

(Roparski napad.) Dne 11. t. m. bila je napadena okoli 3. ure popoldne v hosti na „Stihunci“ mej Grosupljam in Višnjo Goro Frančiška Strmec, posestnica in kramarica v Št. Vidu. Njena dekla, ki se je z njo vozila, dobila je nevarne rane na glavo. Slučajno je zgubil napadalec klobuk in to je prouzročilo, pa ni peté odnesel. Točnosti in skrbnosti Višenskih orožnikov se je zahvaliti, da so napadalca zasledili in da pride pravici v roke.

(Požar.) Piše se nam iz Št. Petra na Krasu: Dne 30. decembra smo imeli tukaj hudo noč. Ob 10. uri pričelo je greti pri posestniku Ž in radi močne burje bilo je hkrati sedem poslopij v plamenu. Kazalo je, da postane cela vas ognjeno morje. Da se to ni zgodilo, zahvaliti se imamo nekaterim domačim gasilcem, ki so bili v trenutku na mestu. Mej temi je bil tudi tukajšnji gospod načelnik žandarmerijske postaje S., kateremu gre zasluga, da so se vsi ljudje srečno rešili. Tudi farovž in cerkev bi bila zgorela, da bi hrabri gasilci pravočasno ne bili pogasili ogenj v drvarnici gospoda župnika. Da se niso tik požara stoječa s slamo krita gospodarska poslopja unela, k temu je veliko pripomogel tukajšnji gospod nadžupan Križaj s svojim izvrstnim orodjem. Prišli sta na pomoč tudi gasilni društvi iz Postojine in iz Zagorja. Hvala jim! Pogorelo je šest gospodarskih poslopij in pet hiš. Zavarovani so bili vsi pogorelci, za kar gre posebna hvala nadležnim agentom zavarovalne banke „Slavije“, a ker jim je tudi seno, slama, veliko živeža in veliko obleke zgorelo, so vender podpore in usmiljenja potrebni.

(Samomor zaradi izgubljenega psa.) V Parizu se je usmrtila z ogljenim plinom neka stara žena Filomena L. iz žalosti, ker se jej je izgubil njen pes „Bibi“, ki je bil jedini njen tovariš. Poleg mrtve žene našel se je list: „Umrjem, ker mi ni moč živeti brez mojega „Bibi“.“

(Nesreča.) Dne 3. t. m. sedela je 73letna Marija Pavlovič v Planini v Logaškem okraju poleg štedilnega

ognjišča, na katerem je kuhala večerjo in je pustila vrtica odprta. Na to je zadremala in se je probudila, ko je obleka njena začela greti. Starka se je hudo opekla in bode težko okrevala.

(Trtna nš) se je uradno konstatovala v občinah Dolnja, Dravce, Rajnokovec, Slatina, Sv. Florijan in Rogatec v Ptujskem okraju. Ukrenilo se je vse potrebno, da se prepreči daljno razširjevanje.

(Od gladu zblaznel.) Na Zrinjskem trgu v Zagrebu opotekal se je te dni neki delavec, potem se pa zgrudil na tla. Prenesli so ga v bolnico milosrdnih bratov in se je spoznalo, da je siromak zblaznel od gladi. Doma je iz Slovenje Bistriškega okraja. Kmalu pa je okreval in se zopet okrepčal.

(Umorjenega so našli) na novega leta dan 83letnega posestnika Jožefa Nemičarja v Kržiščah v Krškem okraju, v krvi ležečega. Sum leti na 59letnega sina jednacega imena, da je ubil očeta. Orožniki odvedli so sina v zapor v Krško in se bode pokazalo, je li res grozni sum opravičen.

(Čuden gost v kavarni.) Te dni prišel je mali dečak v neko kavarno v Zagrebu in se mirno vsedel za mizo ter pričel čitati časopise, ne da bi se dal motiti ali celo odpraviti. Na vsa vprašanja odgovoril je, da so ga spodili od doma in da nekje mora vendar biti pod streho. Na isti način došel je bil že v nekatere druge kavarne. Brzkone je pa sam pobegnil od doma iz bojazni pred kaznijo.

(Živa baklja.) V Vinkovcih na Hrvatskem ponesrečila je 18letna Rezika Marković, ko je nalivala svetiljko. Petroljska steklenica padla jej je iz rok in olje se je razlilo po gorečem stenji, od katerega se je dekletu vnela obleka. Sirota se je opekla tako hudo, da je po osemdnevnih mukah umrla.

(Potopljena ladija.) Iz Reke se poroča, da so tamo došli potniki pripovedovali, da so videli, kako se je blizu Trsta potopila ladija „Duo fratelli“, ki vozi mej Reko in italijanskimi pristanišči. Ladija je bila baje vsa polna tovarnega blaga. Tudi druge ladije so zaradi silne burje dohajale jako kasno na Reko.

(O velikem kometu.) ki bi po Falbovih prorokovanjih l. 1899 zadel z našo zemljo ter jo utegnil uničiti, trdijo strokovnjaki, da ta repati nebesni potepuh nikakor ni tako nevaren. L. 1865 zapazil ga je prvič v Marseillu astronom Tempel ter so ga opazovali potem on in razni drugi strokovnjaki nekaj mesecev, ko je bil naši zemlji najbližje. Po teh opazovanjih je komet okrogla lahka megljena tvarina, ki nikakor nima moči, da bi na našo zemljo mogla uplivati ali jej celo postati nevarna, če bi tudi res z njo skupaj zadela. Znanstveno pa se dá dokazati, da bode na dan 13. novembra 1899. l., ki ga je Falb označil kot isti dan, ko bode nastala kriza, komet že davno zopet tako daleč od naše zemlje, da ga niti z najboljšim teleskopom ne bode moči ugledati. Stare naše zemlje torej menda tudi ta osodepolni dan ne bode konec.

Poučne stvari.

Da dobi sadni mošt več čreslovine

v sebe, je dobro, da se dene vanj črnih stolčenih trnolic, katere se tu in tam tudi pasje slive imenujejo in so gotovo vsakemu dobro znane. Zgoditi se pa mora to še preden jih mraz zamori. Na 100 l mošta zadostuje 5 l sliv. Po njih dobi mošt lepo barvo in postane radi obilne čreslovine tudi okusnejši in trpežnejši. Jaz rabim to sredstvo že mnogo let in sem toraj tudi o dobrem uspehu tako prepričan, da je vsakemu drugemu najtopleje priporočam.

Rigajsko (rusko) laneno seme.

Tisti posestniki, ki želé dobiti pravega rigajskega lanenega semena, naj se takoj oglase pri tajništvu štajerske kmetijske družbe, Stempfergasse števil. 3 v Gradcu, kamor se naprej pošlje znesek in sicer 20 kr. za vsak kilogram. Od tam se mu bože potem seme takoj doposlalo.

Kako pripraviti svinjetino prav ukusno?

Natolči in namoči česna v loncu vode in kedar je meso osoljeno, dene se navadno za 3 do 6 dni v posodi v klet. Sedaj se vlije nanjo česnova voda, čez par dni se odtoči in zopet polije z njo meso. Na ta način dobi meso fin duh po česnu, kakor klobasa, kar stori tudi ukus bolj prijeten.

Kako se pripomore, da nesó kokoši po zimi.

Kdor hoče imeti mnogo jajec po zimi, naj ima piške od prvega valjenja spomladi. Čim starša je kokoš, tem manj nese. Bramanske kokoši so v tem oziru najboljše, ker že od narave rade zgodaj nesó, posebno, če jih imaš v hlevu, obrnjenem proti jugu. Piča naj se po zimi kokošim daje le gorka, posebno zjutraj. Od žita je za kokoši najboljša pšenica in ajda, potem še le ječmen, oves in kuzuza. Menjanje piče tudi pospešuje nesenje jajec.

Varstvo proti zajcem

Po zimi pokončavajo zajci mnogo sadnih dreves. Nekateri mažejo drevesa z ilovico, kravjekom ali krvjo, da bi se jih ne lotili glodavci. Dež pa ilovico z drevesa hitro opere. Sicer pa ilovica, ko se strdi, ovira delavnost drevesnega luba, kajti tudi po zimi drevo popolnoma ne otrpne. Tudi lubje pod ilovico rado razpoka, ker se ne more tako krčiti in raztegovati, kakor les pri vremenskih premembah. Posebno se je tega bati proti koncu zime, ko začno drevesa poganjati. Strjena ilovica ovira, da zrak ne more do lubja, ker je škodljivo. Bolje je, če se drevje zavaruje s trnjem, ki se z železno žico, ali pa s trtami priveže okrog drevesa. Trnje nikakor ne ovira drevesu izhlapenja in vendar varuje drevo pred zajci.

Razpošiljanje krompirja po zimi.

Vreče, v katerih misliš krompir poslati, namoči v mrzli vodi. Potem se dene krompir v vreče, ki se zopet polijejo z mrzlo vodo. V takih vrečah krompir ne zmrzne pri največjem mrazu. Led, ki se naredi po vreči, brani namreč mrazu do krompirja.

Mlečnost krav.

Mlade krave imajo vedno več mleka do tretjega teleta, potem pa blizu jednako do osmega, potem pa vedno manj. Mleko starih krav ima več tolšče v sebi, nego pri mladih. Največ tolšče in sirovine je v mleku po oteljenju, potem se pa tolšča v mleku zmanjša ali krava pa dobiva več mleka. Zopet zgubljati mleko pa začne, ko je že drugič šesti mesec breja.

Solnično seme

je dobra piča za perutnino. Kokoši, katerim se daje to seme, obilneje neso in dobe lepše perje, kar je posebne važnosti, če se kokoši mislijo pokazati na kaki razstavi.

Cistost svinjskih hlevov

je jeden glavnih pogojev umne prešičje reje. Za to je pa dobro, če se tla malo pošev napravijo. Tla se delé v dva dela, v višjega in nižjega. Višji del se nastelje s slamo, drugi pa ne. Prešiči se kmalu navadijo, da v zgornjem delu leže, v dolenjem delu pa blato odkladajo.

Za kratek čas.

Ob novem letu.

Delavec: Bog jim daj srečno in veselo novo leto, zdravje...

Gospod: Kako pa pridete vi k meni?

Delavec: Skozi vrata.

Gospod: Mislim sem vas prašati, kako to, da pridete meni novo leto voščiti. Saj vas še ne poznam. — Kdo pa ste?

Delavec: Kaj me več ne poznate? Jaz sem tisti mož, ki Vas je domov nosil, kadar ste pijani na cesti obležali....

Hribolazec: „Kako dolgo pa še pojdemo po tej strmini v hrib?“

Vodnik: „Samo do vrha še, potem gremo pa navzdol.“

Pred nekim kraljem je bilo enkrat zbrana mnogo ljudstva. Kralj je vprašal ministra: „Od česa pa živi toliko ljudstva v tem mestu?“ Minister je odgovoril: „Od tega, da drug družega goljufajo.“

Na semnju, Gospodar je pripeljal konja na prodaj. Prišel je kupovalec ter vprašal, ali ima konj kakšno napako. — „Oj, kje pa bi moj konj mogel imeti napako“, odrezal se je jezno gospodar. — „Ni plašljiv ali bojazljiv?“ vprašal je dalje kupovalec. — „Tega bi še manjkalo. Kako pa bi stal celo noč v štali sam, ko bi bil bojazljiv!“

Sel. Kneipp

Neobhodno potrebna za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z ukusom bobove kave.

Ta kava ima zase nedoseženo prednost, da se zamore odredi kvarnemu uživanju nemešane ali z surrogati mešane bobove kave in da je moč prirediti mnogo **sladnejšo**, poleg tega **zdravejšo** in **tečnejšo** kavo. — **Neprekošana kot primesek k navadni bobovi kavi.** (38—5)

Priporoča se zlasti za gospé, otroke in bolnike.

Osobito se je čuvati slabih posnemovanj.

Dobiva se povsod

1/2 kile po 25 kr.

Loterijske srečke.

Brno, dne 17. januarja: 41, 18, 78, 51, 54.
Dunaj, dne 13. januarja: 40, 44, 54, 14, 51.
Gradec, dne 13. januarja: 8, 47, 84, 89, 9.

Tržne cene v Ljubljani

dne 20. januarja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	50	Špeh povejen, kgr.	—	64
Rež,	6	—	Surovo maslo,	—	90
Ječmen,	6	—	Jajce, jedno	—	03
Oves,	6	70	Mleko, liter	—	10
Ajda,	8	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	5	50	Telečje	—	56
Koruza,	5	40	Svinjsko	—	56
Krompir,	2	20	Kostrunovo	—	38
Leča,	13	—	Pišanec	—	50
Grab,	13	—	Golob	—	18
Fižol,	8	—	Seno, 100 kilo	—	357
Maslo, kgr.	—	96	Slama,	—	287
Mast,	—	68	Drva trda, 4 metr.	—	720
Špeh frišen	—	56	„ mehka, 4 „	—	520

Mladenič
14 do 16 let star, kateri bi imel več selje, pručiti se ključavničarske obrti, vzprejme se takoj na deželi blizu Ljubljane, — Naslov pove upravnitvo „Rodoljuba“. (1—1)

„NARODNA TISKARNA“
priporoča po nizkeje ceni
VIZITNICE
v elegantnej obliki.

Odlikovan v Trstu 1882. Srebrna svetinja.

Tovarna peči in glinastih izdelkov

Avgust Drelse

Ljubljana (Kranjsko).

Vsakovrstne peči po najnovejši konstrukciji, bele in barvane od najboljšega blaga, elegantne in cene.

Cevi za dimnike natik z vetrovim ravnalcem. (2—1)

Okraski pri stavbah, nakit pri cerkvenih stropih in okrajkih, neprežigljiva opeka in vse v glinarsko obrt spadajoče stvari.